

Inbreng commissiedebat Leefstijlpreventie namens de NFU

Aan de leden van de Vaste Commissie voor VWS
Van Jasmijn Verbeek, verbeek@nfu.nl

Datum 08-05-2024
Ons kenmerk 24.00788/J. Verbeek

Geachte leden van de vaste commissie voor VWS,

Samen staan wij voor de grote uitdaging om de Nederlandse samenleving blijvend te voorzien van toegankelijke, betaalbare en kwalitatief hoogwaardige zorg. Dit is een belangrijk fundament om bij te dragen aan de gezondheid en bestaanszekerheid van burgers. Die zorg staat echter toenemend onder druk. Als we niets doen, dreigt de zorg vast te lopen en zijn we niet meer in staat de zorg te leveren die mensen nodig hebben. Met de maatregelen uit het Nationaal Preventieakkoord behalen we de ambitie Nederland gezonder te maken niet.¹ Het is van groot belang sterker in te zetten op kennis over effectieve preventie en (wettelijke) maatregelen om de gezondheid van mensen te beschermen en sociaaleconomische gezondheidsverschillen te verkleinen. De maatregelen zijn nu te vrijblijvend en onvoldoende effectief. De zeven umc's van Nederland zijn de academische motoren van de regio en bij uitstek de partij om hier vanuit hun maatschappelijke opdracht en kennisrol een stevige bijdrage aan te leveren. Niet voor niets bundelen de umc's hun krachten in een specifiek daarvoor ingerichte Dedicated Group Preventie. Duidelijk landelijk beleid is echter randvoorwaardelijk. Op donderdag 16 mei debatteeft u met de staatssecretaris van VWS over leefstijlpreventie. De NFU geeft u graag de volgende punten mee.

Weeg gezondheidseffecten mee bij beleidsbeslissingen

Om de gezondheid van mensen beter te beschermen, moeten we de risico's voor ongezond leven verkleinen door bijvoorbeeld schadelijke stoffen in de lucht te verminderen, armoede te bestrijden en de keuze voor de gezonde voeding makkelijker maken. De umc's werken met veel partners samen om hierover kennis op te doen. Om die kennis verder te brengen in de praktijk is ook landelijk beleid essentieel. Door de effecten van beleidsbeslissingen op de gezondheid mee te wegen, voorkomen we onnodige gezondheidsschade en beschermen we de gezondheid van mensen. Op urgente dossiers zoals Tata Steel, Schiphol en de gaswinning in Groningen heeft de Tweede Kamer terecht keer op keer gewezen op het belang van gezondheidsbescherming van inwoners en worden gezondheidseffecten steeds beter afgewogen bij beleidsbeslissingen. Daarom pleit de NFU voor een gezondheidseffectrapportage bij toekomstige besluiten van de overheid die mogelijk leiden tot gezondheidsschade. Dankzij deze aanpak heeft de overheid niet alleen zicht op nadelige gezondheidseffecten, maar ook op mogelijke alternatieve oplossingen. De NFU kijkt bovendien uit naar de uitwerking van het initiatief van de staatssecretaris om met andere departementen een agenda op te stellen om gezondheid op diverse beleidsterreinen te agenderen.²

- Is de staatssecretaris bereid te onderzoeken hoe een gezondheidseffectrapportage ingezet kan worden om gezondheid te verbeteren en gezondheidsschade als gevolg van beleidsbeslissingen te voorkomen?

Gezondheidsdoelen niet meer vrijblijvend

Om gezondheidsbeleid minder vrijblijvend te maken moeten gezondheidsdoelen in de wet vastgelegd worden. Hiertoe heeft de Tweede Kamer ook opgeroepen met de aangenomen motie Kuiken en Renkema over 'het wettelijk verankeren van collectieve gezondheidsdoelen'. Het wettelijk

¹ Doorrekening RIVM acties Nationaal Preventieakkoord

² Brief Gezond en Actief Leven Akkoord, d.d. 6 februari 2023.

vastleggen leidt ertoe dat een bewindspersoon verantwoording aflegt over het behalen van gezondheidsdoelen. Dit is een stimulans om gezondheidsdoelen te halen en continu te zoeken naar effectieve interventies die de gezondheid beschermen ook als deze het (korte termijn) belang van marktpartijen schaden. Ook leidt dit tot een bredere verankering van gezondheid beschermende maatregelen over verschillende beleidsterreinen. Het ontwikkelen van een beleidsinstrumentarium om de maatschappelijke kosten en baten van preventie te kwantificeren, zoals aanbevolen door de Technische Werkgroep Kosten en Baten van Preventie³, helpt in kaart te brengen hoe we de gezondheidsdoelen vervolgens kunnen bereiken. De umc's dragen graag met hun kennis bij aan de ontwikkeling van dit beleidsinstrumentarium. Denk bij het vastleggen van gezondheidsdoelen bijvoorbeeld aan de gezonde levensverwachting, de ervaren gezondheid van mensen in verschillende (sociaaleconomische) groepen en het aantal jongeren met mentale gezondheid.

- Is de staatssecretaris bereid om aan de slag te gaan met de ontwikkeling van een beleidsinstrumentarium waarmee de brede maatschappelijke kosten en baten van preventie gekwantificeerd kunnen worden?
- Kan de staatssecretaris onderzoeken hoe het beleidsinstrumentarium kan bijdragen aan het wettelijk verankeren van collectieve gezondheidsdoelen conform de aangenomen motie Kuiken en Renkema?

Investeren in de data-infrastructuur voor effectieve preventie

Om gezondheidseffecten te meten en gezondheidsdoelen te halen, is kennis nodig. De umc's van Nederland doen veel onderzoek naar beleid, interventies, behandelingen en innovaties voor preventie en het beschermen en verbeteren van de gezondheid buiten de umc's. Dat kan gaan over het verbeteren van luchtkwaliteit, fiscale maatregelen, effectieve interventies om overgewicht bij kinderen tegen te gaan of het inrichten van een gezonde wijk. Een goedlopende data-infrastructuur zorgt ervoor dat we met onderzoeksresultaten inwoners beter kunnen helpen, onderzoek kunnen doen en op basis van de opgedane kennis bij kunnen dragen aan effectieve beleidsbeslissingen. Om het onderbouwen, monitoren en evalueren van preventiebeleid en gezondheidseffecten mogelijk te maken is het belangrijk dat de data-infrastructuur ook populatiegegevens (bijv. gezondheid, ziekte en fysieke, sociale en economische omgeving) omvatten. De Technische Werkgroep adviseert terecht te investeren in goede data-infrastructuur om de korte en lange termijneffecten van preventie zoals minder zorgkosten en hogere arbeidsparticipatie, beter in kaart te brengen.

- Is de staatssecretaris bereid om te onderzoeken wat ervoor nodig is om de data-infrastructuur te verbeteren om de effecten van preventie in kaart te brengen en in te zetten in de praktijk?
- Op welke termijn kan de staatssecretaris ook de overige aanbevelingen uit het rapport Preventie op waarde schatten' (deels) uitvoeren, gezien de onzekerheid wanneer een nieuw kabinet aantreedt?

De umc's zijn graag bereid met de staatssecretaris en u als Kamerlid in gesprek te gaan over de voorgestelde acties. Ik wens u een goed debat toe en uiteraard zijn wij graag beschikbaar voor nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

dr. Bertine E. Lahuis
Voorzitter NFU

³ Rapport Preventie op waarde schatten, d.d. 31 december 2022